

– Overveldet, sier Zola-prisvinner

Respsen har vært enorm etter at allmennlege og fengselslege Kjetil Karlsen nylig ble tildelt den prestisjefylte Zola-prisen for sivilt mot. – Jeg er overveldet, sier varsleren fra fengselskonflikten i Tromsø.

MODIG OG STOLT: Tromsø-legen Kjetil Karlsen er tildelt den prestisjefylte Zola-prisen for sivilt mot. Statuetten er et kunstverk av billedhoggeren Johannes Block Hellum. Foto: Astrid Renland

– En velfortjent pris, er gjennomgangsmelodien i kommentarbølggen på nettstedet som har fortalt om tildelingen i Nobelinstituttets lokaler i Oslo den 13. januar. På Dagens Medisins nettsider og allmennlegenes diskusjonssted EYR har helhjertede gratulasjoner strømmet inn i ukene etter at tromsølegen Kjetil Karlsen (44) ble tildelt Zola-statuetten.

Som fengselslege rapporterte Karlsen om kritikkverdige forhold på sin arbeidsplass og havnet i en betent strid med ledelsen ved Tromsø fengsel og arbeidsgiveren Tromsø kommune. Ifølge Foreningen til fremme av sivilt mot illustrerer lege Kjetil Karlsens historie hva som kan skje med varslere.

Overveldet over tilliten

Prisvinneren er takknemlig for utmerkelsen og overveldet over alle gratulasjonene og støtteerklæringene. – Jeg tenker at styret i Foreningen for fremme av sivilt mot anerkjenner at fengselskonflikten i Tromsø dreier seg om grunnleggende verdier; innsattes rettsvern, respekt for fengselslegens vurderinger og helsepersonels varslingsplikt. Tildelingen er styrkende og inspirerende, også for gode kolleger og andre som har stått i denne kampen over flere år. Spesielt lege Arne Haugli, som gikk inn i rollen både som støttespiller, kritisk rådgiver og lokal tillitsvalgt. På det personlige plan har han vært en uvurderlig og robust støtte for meg de tre årene konflikten har pågått, sier Kjetil Karlsen til Dagens Medisin.

– Det er også svært hyggelig at Legeforeningens president Torunn Janbu og generalsekretær Geir Risise engasjerer seg i saken, legger han til.

«Forbilde for oss alle»

Janbu var til stede under prisutdelingen: – Kjetil Karlsen har over tid vist et imponerende engasjement for innsatte i norske fengsler, en gruppe som ellers ikke blir hørt. Han er i tillegg en meget dyktig fagperson, sier Torunn Janbu som, ifølge Legeforeningen.no, tilføyer

at arbeidet for innsatte er fulgt opp fra Legeforeningens side, både overfor Kriminalomsorgen og departementene.

Også andre allmennleger deler ut superlativer:– All heder til Karlsen for hans stå på-vilje for samfunnets stigmatiserte og svake, for hans sivile mot og ulydighet overfor maktpersoner som ønsker å kneble rettferdighet og retten til frie ytringer. Bra at Legeforeningen stiller opp med hederlig omtale. Det nytter å kjempe for rettferdighet, selv om Karlsen fortsatt stoppes av maktapparatet og byråkrati, skriver allmenn- og fengselslege Andreas Wedervang-Resell i Skien på DMs nettsider.

– Han har ført en utrettelig kamp for innsattes rett til nødvendig helsehjelp. Den krevende og viktige kampen er ikke over, og Karlsen er et forbilde for oss alle, skriver allmennlege, Joe Siri Ek-gren.

Kampen fortsetter

Karlsen håper Zola-prisen fører til større oppmerksomhet om helsevern i fengslene, men tror det er en lang vei frem.

– Pasienter i fengsel er en av de svakeste og mest sårbare i gruppen samfunnet: stigmatisert, ofte preget av skam og fornedrelse – og med overhyppighet av psykiatriske sykdommer og avhengighetslidelser. Helsetjenesten ved landets 45 fengsler mangler ressurser til å levere selv sentrale lovpålagte oppgaver til denne gruppen. Rutiner for utredning, behandling og oppfølging er mangelfulle eller fraværende. Effekten er at innsatte lider mer, og at de påføres en ulovlig tilleggstraff i form av dårligere helsetilbud enn normalbefolkningen. Svikten er åpenbart medvirkende til fire-syv selvmord i norske fengsler årlig, sier Karlsen, som karakteriserer sentrale helsemyndigheters holdning som påfallende passiv.

Gir ikke opp

Karlsen forteller at syv gode kolleger har forlatt fengselshelsetjenesten i Tromsø – de fleste som en

Jeg gir ikke opp før forholdene jeg har varslet om, ulydighet overfor maktpersoner som ønsker å kneble rettferdighet og retten til frie ytringer. Bra at Legeforeningen stiller opp med hederlig omtale. Det nytter å kjempe for rettferdighet, selv om Karlsen fortsatt stoppes av maktapparatet og byråkrati, skriver allmenn- og fengselslege Andreas Wedervang-Resell i Skien på DMs nettsider.

Kjetil Karlsen, lege og Zola-prisvinner

direkte følge av konflikten. Situasjonen ble til sist så belastende at jeg søkte permisjon, men jeg håper å komme tilbake i stillingen som fengselslege.

Han har ikke lagt konflikten bak seg: – Jeg gir ikke opp før forholdene jeg har varslet om, ulydighet overfor maktpersoner som ønsker å kneble rettferdighet og retten til frie ytringer. Bra at Legeforeningen stiller opp med hederlig omtale. Det nytter å kjempe for rettferdighet, selv om Karlsen fortsatt stoppes av maktapparatet og byråkrati, skriver allmenn- og fengselslege Andreas Wedervang-Resell i Skien på DMs nettsider.

– En kamp mot råtne triks

Som varslere har Kjetil Karlsen fått kjenne på de råtteste triksene i boka, uttaler fagforeningsleder Bjørn Willumsen i Tromsø kommune.

Flere fagforeninger gratulerer prisvinneren, blant andre Norsk Forening for allmennmedisin ved leder Gisle Roksund – og Akademikersammenslutningen i Tromsø kommune. – Det er svært krevende å være varslere og å stå i den konflikten som deretter kan oppstå. Det står respekt av Karlsens innsats, sier leder Knut Aarbakke i Akademikerne.

Lengst i kommentarene går fagforeningsleder Bjørn Willumsen i Tromsø kommune som er Karlsens arbeidsgiver og motpart i fengselskonflikten.

– Full honnør til Karlsen og hans kamp for en bedre fengselshelsetjeneste, på liv og død. Som varslere har han fått kjenne på de råtteste triksene i boka og fått erfare småbyens inhabile maktstrukturer, personifisert blant annet gjennom politimesteren og statsadvokaten. Men Kjetil gir seg ikke, han står stødig og ser rett vei. Han har blitt en ressursperson for andre som har opplevd urett og utstøting fra sine arbeidsplasser. Gratulerer med en sjeldent velfortjent pris, og lykke til videre. Gi aldri opp, forlanger Willumsen.

Geir Åge Heggelund 412 17 157
gh@dagensmedisin.no

Fengselskonflikten

► Etter at en kvinnelig fange begikk selvmord i 2005 da hun mot legens råd ble holdt i isolat, og etter at en annen innsatt i 2006 forsøkte å begå selvmord, oppsto en konflikt mellom fengselslege Kjetil Karlsen og ledelsen i Tromsø fengsel.

► Etter at Karlsen varslet om hendelsene, ble han nektet adgang til fengselet, og snart etter suspendert fra alle oppgaver som fengselslege.

► I februar 2010 anmeldte Karlsen – og 27 andre med tilknytning til helsevesenet og fengselshelsetjenesten – tidligere fengselsleder i Tromsø fengsel for dokumentfalsk.

► De mistenkte henne for å ha forfalsket et notat for å slippe å ta skylden for et selvmordsforsøk.

► Fengselslederen viser til at saken har vært behandlet flere ganger uten at Tromsø kommune eller justismyndighetene har funnet noe kritikkverdige.

► Politiet i Hordaland henla anmeldelsen i juli i fjor uten etterforskning.

► Etter påtrykk fra advokat John Christian Elden besluttet statsadvokaten i Hordaland at etterforskning likevel skulle iverksettes.

GRATULERER! – Kjetil Karlsen har vist et imponerende engasjement for innsatte i norske fengsler, sa president Torunn Janbu om prisvinneren. Karlsens datter Mira (9) holder stolt pappas statuett. Foto: Astrid Renland

Zola-prisen

► Siden 1999 har Foreningen til fremme av sivilt mot delt ut den prestisjefylte Zola-statuetten – i forbindelse med årsdagen for utgivelsen av Emile Zolas artikkel J'accuse i 1898.

► Prisen tildeles personer som åpent og uredd avdekker eller motarbeider forhold som truer menneskerverd, demokrati og rettsikkerhet.

► Lege Kjetil Karlsens historie illustrerer hva som kan skje med varslere, personer som melder fra om regel- og lovbrudd.

► Tidligere prisvinnere er professor emeritus i kriminologi, Thomas Mathiesen (2003), journalisten og privatetterforskeren Tore Sandberg (2005) og Per Yngve Monsen, som avslørte overfakturering i Siemenskonsernet (2007).

Les mer på

www.dagensmedisin.no